

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา

เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

โองมั่งกรราชบุรี

ทะเบียนเลขที่ สข 63100141

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โองมั่งกรราชบุรี คำขอเลขที่ 62100203 ทะเบียน
เลขที่ สข 63100141 ซึ่งมีรายการทางทะเบียนตามบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน 17 เมษายน 2562

ประกาศ ณ วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2563

ล.ห./

(นายทศพล หังอุบุตร)

อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

โองมั่งกรราชบุรี

(1) เลขที่คำขอ	62100203	ทะเบียนเลขที่	สช 63100141
(2) วันที่ยื่นคำขอ	17 เมษายน 2562	วันที่ขึ้นทะเบียน	17 เมษายน 2562
(3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน	สมาคมเครื่องเคลือบดินเผาราชบุรี
ที่อยู่ 3/25 ถนนเจริญหัก ตำบลเจริญหัก อำเภอเมืองราชบุรี
จังหวัดราชบุรี		
(4) รายการสินค้า	เครื่องปั้นดินเผา		

- (5) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า
คำนิยาม

โองมั่งกรราชบุรี (Ratchaburi Dragon Jar และ/หรือ Ong Mang-gon Ratchaburi) หมายถึง เครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตจากดินเหนียวสีน้ำตาลแดงสลักจุดขาวหรือดินสีมันปูที่พบในเขตพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งประเภทเคลือบและไม่เคลือบด้วยน้ำเคลือบสีถ้ามีการตกแต่งลวดลายเป็นลายมังกรหรือลายอื่น ๆ ทั้งแบบเรียบและแบบนูน รวมทั้งไม่มีการตกแต่งลวดลายซึ่งผลิตตามกรรมวิธีและขั้นตอนดั้งเดิมแบบจีนที่ถ่ายทอดกันมาผนวกกับภูมิปัญญาของคนราชบุรีในพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

ลักษณะของสินค้า

(1) โองมั่งกรราชบุรี เป็นเครื่องปั้นดินเผาทั้งประเภทเคลือบด้วยน้ำเคลือบสีถ้า และไม่เคลือบตกแต่งด้วยลวดลายเป็นลายมังกรหรือลายอื่น ๆ ทั้งแบบเรียบและแบบนูน รวมทั้งไม่มีการตกแต่งลวดลายรูปแบบของผลิตภัณฑ์ เช่น ของใช้ในครัวเรือน ของประดับตกแต่ง เป็นต้น

(2) ลักษณะทางกายภาพ

- รูปทรง โอง : ก้นสอบ ปากแคบ ป่องกลาง
อ่าง : ก้นสอบ ปากกว้าง
กระถาง : ก้นสอบ ปากกว้าง
ไห : ก้นสอบ ปากแคบ ป่องกลาง
แจกัน : ก้นสอบ ปากแคบ ทรงสูง
จานรอง : แบน

- เนื้อดิน ผลิตจากดินเหนียวสีน้ำตาลแดงสลับจุดขาวหรือดินสีมันปู
- ลวดลาย มีการตกแต่งลวดลายเป็นลายมังกรหรือลายอื่น ๆ ทั้งแบบเรียบและแบบนูน และ
 ไม่มีการตกแต่งลวดลาย
- พื้นผิว มีทั้งการเคลือบด้วยน้ำเคลือบซีต์้าและไม่เคลือบ

กระบวนการผลิต

การเตรียมดิน

- (1) ดินเหนียวสีน้ำตาลแดงสลับจุดขาวหรือดินสีมันปู ต้องมาจากเขตพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
- (2) หมักดินไว้ในบ่อหมักดิน 2 – 3 วัน
- (3) นำดินที่หมักจนอ่อนนุ่มเข้าเครื่องนวดดินผสมทรายละเอียดในอัตราส่วน 2 : 1 จนมีเนื้อที่ไม่แข็งหรือเหลวเกินไป เมื่อดินมีความแข็งกำลังดีแล้วนำมาทำการแบ่งไปขึ้นรูป

การขึ้นรูป

- (1) การปั้นขึ้นรูปด้วยแป้นหมุนทำโดยนำดินที่เตรียมไว้ไปวางบนแป้นแล้วหมุนเพื่อขึ้นรูป เมื่อได้รูปทรงที่ต้องการแล้วให้เอาออกจากแป้นหมุน
- (2) การปั้นขึ้นรูปด้วยวิธีการขดด้วยมือ (การยิ) ใช้กับภาชนะที่ต้องการความสูงมาก ๆ

การเขียนลวดลาย

- (1) ใช้อุปกรณ์ (ไม้ตี) ตีบนผิวของภาชนะทั้งด้านในและด้านนอก โดยใช้อุปกรณ์ (สวดยหลุม) รองที่ผิวด้านในจนได้ภาชนะที่มีผิวเรียบและรูปทรงตามที่ต้องการ
- (2) ตกแต่งภาชนะที่ปั้นแล้วให้เรียบร้อยโดยใช้อุปกรณ์ที่เรียกว่า ไม้ตัด เพื่อเก็บรายละเอียดหลังจากขึ้นรูปเสร็จ

- (3) เนื้อดินที่จะนำมาใช้เขียนลายต้องร่อนให้มัวเนื้อที่ละเอียดมากที่สุดโดยใช้ดินเหนียวผสมกับดินขาวเพื่อให้ลายมีสีอ่อนกว่าตัวภาชนะ นำมาวัดผสมกันจนนึ่ง เรียกว่า “ดินติดดอก”

- (4) นำภาพที่จะเขียนลายมาวางบนแป้นหมอน

- (5) การเขียนลายบนโองจะแบ่งโองเป็น 3 ส่วน คือ ช่วงปากโอง ช่วงกลางโอง และช่วงเชิงล่างของโอง โดยช่วงปากโอง นิยมลายดอกไม้หรือลายเครือเถา ช่วงกลางโอง นิยมเขียนเป็นลายมังกร การเขียนลายมังกรในส่วนตัวโองต้องเขียนลายอย่างสวยงามและมีสัดส่วนที่ลงตัว การออกแบบให้ลายมังกรเป็นรูปพูน เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับตัวเครื่องปั้นดินเผา และช่วงเชิงล่างของโอง นิยมเขียนเป็นลวดลายแบบง่าย

การเคลือบ (กรณีเครื่องบินประเภทเคลือบ)

- (1) เตรียมน้ำเกลือปรี้เก่า ซึ่งมีส่วนผสม ประกอบด้วย ขี้เถ้า ดินเลน และออกไซด์ของเหล็ก
- (2) นำภาชนะไปวางไว้บนกระทะใบบัวขนาดใหญ่ที่มีไม้พาดที่ปากกระทะและมีการยึดฐานให้มั่นคง ใช้น้ำเกลือปรี้เก่าราดให้ทั่วด้านในของภาชนะก่อน จากนั้นจึงยกภาชนะคว่ำลงแล้วใช้น้ำเกลือปรี้เก่าราดผิวนอกของภาชนะจนทั่วแล้วจึงยกลงไปผึ่งลมไว้เพื่อรอเข้าเตาเผาต่อไป

การเผา

- (1) เตาเผาภาชนะเป็นเตาขนาดใหญ่ เรียกว่า “เตามังกร” โดยนำภาชนะที่จะเผาเข้าไปเรียงในเตาจนเต็ม
- (2) จุดไฟเพื่ออบให้ภายในเตามีความร้อนสะสมเพิ่มมากขึ้นประมาณ 10 ชั่วโมง เพื่อสะสมความร้อนให้ได้ 1,180 – 1,200 องศาเซลเซียส
- (3) เมื่อการเผาเสร็จสิ้นให้ทิ้งไว้ให้เย็น ประมาณ 10 – 12 ชั่วโมง
- (4) คัดแยกเกรดของภาชนะและปรับปรุงซ่อมแซมภาชนะที่มีตำหนิก่อนจัดจำหน่าย

การบรรจุหีบห่อ

- (1) รายละเอียดบนฉลากหรือหีบห่อให้มีข้อความว่า “โอ่งมังกรราชบุรี” และ/หรือ “Ratchaburi Dragon Jar” และ/หรือ “Ong Mang-gon Ratchaburi”
- (2) ให้ระบุชื่อโรงงาน / บริษัท / ร้านค้า พร้อมทั้งที่อยู่ติดต่อได้

(6) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่ละติจูดที่ 13 องศา 32 ลิปดา 44 ฟลิปดาเหนือ ลองจิจูดที่ 99 องศา 46 ลิปดา 36 ฟลิปดาตะวันออก เป็นพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศพม่า โดยมีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนวพรมแดนสันปันน้ำ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ พื้นที่ภูเขาสูง พื้นที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม และที่ราบลุ่มต่ำ โดยบริเวณเขตอำเภอเมืองราชบุรีและอำเภอโพธาราม เป็นที่ราบลุ่มบริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง มีความอุดมสมบูรณ์ ลักษณะดินเป็นดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินเหนียวที่มีเนื้อดินเหนียวละเอียด มีสีน้ำตาลแดงสลับจุดขาว หรือดินสีมันปู ซึ่งมีแร่เหล็กผสมอยู่ในปริมาณมาก มีคุณสมบัติพิเศษ คือ เผาไฟด้วยความร้อนสูงได้ เมื่อผ่านการเผาแล้วมีความแกร่งสูงสามารถเก็บน้ำได้ดี ทำให้เมื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าโอ่งมังกรราชบุรีแล้ว จะได้เครื่องปั้นดินเผาที่มีลักษณะเฉพาะและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดราชบุรี คือ มีพื้นสีน้ำตาลและลวดลายเป็นสีเหลือง

ประวัติความเป็นมา

โอ่งมังกรราชบุรี มีจุดกำเนิดจากการบุกเบิกของชาวจีนโพ้นทะเล 2 ท่าน ชื่อนายจื่อเหม็ง แซ่ฮั้ง และนายซ่งฮอง แซ่เตีย ซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่อำเภอแต้จิ๋ว หมู่บ้านบึงโคย ประเทศจีน ที่หมู่บ้านบึงโคยเป็นหมู่บ้านที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผา เมื่อท่านอายุได้ 23 ปี ได้เดินทางมาประเทศไทย ทำงานเป็นช่างวาดลวดลายที่โรงงานเครื่องปั้นดินเผาเอ็งเส็งเซ่งสะพานซังฮี้ฝั่งธนบุรี วันหนึ่งได้เดินทางมาเยี่ยมญาติที่จังหวัดราชบุรีและได้พบแหล่งดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผาโดยบังเอิญเมื่อเดินไปตามท้องนาและได้สังเกตเห็นดินจากปากรูป มีสีส้มออกเหลืองดูน่าสนใจจึงเก็บกลับไปยังโรงงานที่กรุงเทพฯ และทดลองปั้นเป็นภาชนะเล็ก ๆ แล้วนำไปเผา ผลผลิตที่ออกมาได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี มีสีส้มสวยงาม ในราวปี พ.ศ.2477 จิ้งชักชวนนายซ่งฮอง แซ่เตียและเพื่อนที่จังหวัดราชบุรีเข้าหุ้นตั้งโรงงาน “เถ้าเซ่งหลี” เป็นโรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผาแห่งแรกของจังหวัดราชบุรี ในระยะแรกมีปัญหาในการทำงานตลอดเนื่องจากเวลานั้น

คนในท้องถิ่นไม่มีความรู้เรื่องเครื่องปั้นดินเผา ประมาณปี พ.ศ.2489 นายจื่อเหม็งจึงขอถอนหุ้นและร่วมลงทุนกับนายซ่งฮง ตั้งโรงงานใหม่ชื่อว่า “เก้าแซ่ไถ่” โดยมีช่างชาวจีนมาร่วมงานด้วยหลายคน จนกิจการของโรงงานเครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดราชบุรีดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สินค้าอุปโภคบริโภคขาดแคลนและมีราคาแพง โถ่งใส่น้ำเริ่มขาดตลาดซึ่งในสมัยนั้นเป็นสินค้านำเข้าจากประเทศจีน นายจื่อเหม็งได้ทดลองปั้นโถ่งใส่น้ำขาย โดยโถ่งที่ปั้นยังไม่มีลวดลาย รูปทรงไม่สวยงามและมีน้ำหนักมาก คนไม่นิยม โรงงานต่าง ๆ ได้พยายามพัฒนาจนโถ่งใส่น้ำมีวิวัฒนาการและลวดลายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากคนซื้อต้องการลายใหม่ ๆ ช่างเขียนลายจึงต้องคิดลวดลายใหม่ ๆ มาติดบนโถ่งราชบุรีจนมาถึงลายมังกร ซึ่งผู้บริโภคนิยมซื้อโถ่งเคลือบที่มีลวดลายเป็นรูปมังกรเลื้อยพันรอบโถ่ง และในที่สุดโรงโถ่งทุกแห่งในจังหวัดราชบุรีได้ผลิตโถ่งที่มีลวดลายเป็นมังกร “ลายมังกร” จึงเป็นสัญลักษณ์ของเครื่องปั้นดินเผาของจังหวัดราชบุรี

(7) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การผลิตโถ่งมังกรราชบุรี ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี ของจังหวัดราชบุรี รายละเอียดตามแผนที่

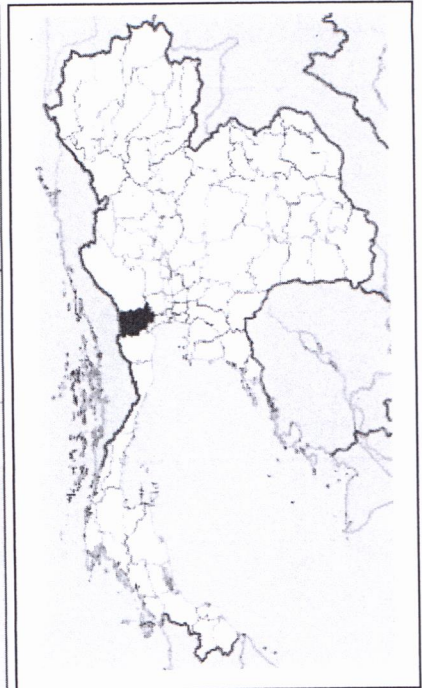
(8) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) โถ่งมังกรราชบุรี จะต้องผลิตในเขตพื้นที่ที่กำหนด ตามกระบวนการผลิตข้างต้น
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตโถ่งมังกรราชบุรี รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

(9) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้าที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สินค้าโถ่งมังกรราชบุรี
- (2) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้าจะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สินค้าโถ่งมังกรราชบุรี

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ โองมั่งกรราชบุรี

หมายเหตุ :

รูปที่ 1 ขอบเขตพื้นที่การผลิตโองมั่งกรราชบุรี

รูปที่ 2 ขอบเขตพื้นที่แหล่งวัดฤๅติบ ได้แก่ ดินเหนียวสีน้ำตาลแดงสลับจุดขาวหรือดินสีมันปูต้องมาจากเขตพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอโพธาราม

ขอบเขตพื้นที่การผลิตโองมั่งกรราชบุรี ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี